

Grundskolenämnden

Svar på kommunrevisionens granskning av förebyggande insatser för barn och unga

Förslag till beslut

Barn- och utbildningsförvaltningens förslag till svar antas som grundskolenämnden svar till kommunrevisionen över granskningsrapporten förebyggande insatser för barn och unga.

Förslag till kommunfullmäktige

Grundskolenämndens svar till kommunrevisionen över granskningsrapporten förebyggande insatser för barn och unga läggs till handlingarna.

Ärendebeskrivning

Revisionsbolaget KPMG har på uppdrag av kommunens revisorer genomfört en granskning av kommunens arbete med tidiga insatser för barn och unga. Syftet med granskningen har varit att bedöma om kommunen har fungerande uppsökande och förebyggande arbete med barn och unga som riskerar att fara illa. Den samlade bedömningen utifrån granskningens syfte är att de uppsökande och förebyggande arbetet i allt väsentligt är ändamålsenligt.

Mot bakgrund av den genomförda granskningen rekommenderar revisionen social-, förskole-, grundskole och gymnasienämnden att:

- Säkerställa att de finns en planering för hur uppföljning av Trygga barn och unga ska genomföras.

Barn- och utbildningsförvaltningen har tagit fram ett förslag på svar gällande den rekommendation som berör grundskolenämnden.

Grundskolenämndens svar

Gällande rekommendationen så hänvisar nämnden till att planeringen för uppföljning sker inom respektive nämnd som ingår i Trygga barn och unga. Grundskolenämnden har i verksamhetsplan 2024 en 1-årig inriktning ”*Vidareutveckling av Trygga barn och unga*”

med fokus på arbetet i lägre åldrar” där arbetet med trygga barn och unga följs upp, den 1-åriga inriktningen föreslås att vara kvar i verksamhetsplan 2025.

Samverkan inom Trygga barn och unga sker främst mellan barn- och utbildningsförvaltningen, kultur- och fritidsförvaltningen och socialförvaltningen. Inom Trygga barn och unga pågår en kartläggning av den samverkan som sker mellan aktörerna med syfte att skapa underlag för tydligare uppföljning av samverkan, arbetssätt och effekter. Nämnden instämmer med vikten av att säkerställa att uppföljning och utvärdering av de förebyggande insatserna sker. Ju bättre systematiserad uppföljning och utvärdering av förebyggande insatser, desto tydligare uppföljning inom trygga barn och unga.

Beslutet skickas till:
Kommunrevisionen
Kommunstyrelsen

BARN- OCH UTBILDNINGSFÖRVALTNINGEN

Lina Kihlblom
Förvaltningschef

Susanne Englund
Skolchef

Granskning av förebyggande insatser barn och unga

Rapport

Eskilstuna kommun

KPMG AB

2024-09-13

Antal sidor 24

Eskilstuna kommun

Granskning av förebyggande insatser barn och unga

2024-09-13

Innehållsförteckning

1	Sammanfattning	2
2	Bakgrund	4
2.1	Syfte, revisionsfrågor och avgränsning	4
2.2	Revisionskriterier	5
2.3	Metod	5
3	Bakgrund och aktuell lagstiftning	6
4	Resultat av granskningen	8
4.1	Organisation, ansvar och mål	8
4.2	Insatser	13
4.3	Samverkan	16
4.4	Informationsinsatser	19
4.5	Uppföljning och utvärdering	20
5	Samlad bedömning och rekommendationer	23
6	Bilaga A – Granskade dokument	25

1 Sammanfattning

KPMG har av Eskilstuna kommuns revisorer fått i uppdrag att översiktligt granska kommunens arbete med tidiga insatser för barn och unga.

Syftet med granskningen har varit att bedöma om kommunen har fungerande uppsökande och förebyggande arbete med barn och unga som riskerar att fara illa.

Vår samlade bedömning utifrån granskningens syfte är att de uppsökande och förebyggande arbetet i allt väsentligt är ändamålsenligt.

Bakgrunden till vår samlade bedömning är att granskningen visat att det finns tydliga strategier och styrande dokument som reglerar såväl insatser som arbetet i samverkan.

Däremot ser vi att det inte i tillräcklig utsträckning finns en etablerad samverkan med fristående skolverksamheter samt att det saknas fullt ut systematiserade arbetssätt för utvärdering och uppföljning av de uppsökande och förebyggande insatserna.

Revisionsfråga	Bedömning
Har kommunen uppsökande och förebyggande insatser för barn och unga?	Ja
Finns samverkansformer mellan socialtjänst och skolverksamhet i syfte att tidigt fånga upp behov av stöd bland barn och unga?	I allt väsentligt
Finns utarbetad samverkan med fritidsverksamheter, andra myndigheter och civilsamhälle?	Ja
Finns utarbetade arbetssätt för att säkerställa kunskap om anmälningsskyldigheten bland personal i skolverksamheten?	I allt väsentligt
Genomförs informationsinsatser för att öka medvetenheten hos allmänheten om möjligheten till att anmäla misstankar om att barn far illa?	Ja
Finns ett systematiserat arbete med uppföljning, utvärdering och utveckling av de uppsökande och förebyggande insatserna?	Delvis

För närmare beskrivning av bakgrunden till våra bedömningar hänvisar vi till respektive avsnitt i revisionsrapporten.

Utifrån resultatet av vår granskning rekommenderar vi socialnämnden att:

- Säkerställa att överenskommelse om samverkan mellan förskola/ skola och socialtjänst följs upp och revideras.

Eskilstuna kommun

Granskning av förebyggande insatser barn och unga

2024-09-13

- Verka för att främja en strukturerad samverkan och etablera överenskommelser med samtliga fristående skolverksamheter.
- Fortsätta arbetet med att systematisera uppföljning och utvärdering av de uppsökande och förebyggande insatserna.

Utifrån resultatet av vår granskning rekommenderar vi social-, förskole-, grundskole- och gymnasienämnden att:

- Säkerställa att de finns en planering för hur uppföljning av Trygga barn och unga ska genomföras.

2 Bakgrund

KPMG har av Eskilstuna kommuns revisorer fått i uppdrag att översiktligt granska kommunens arbete med tidiga insatser för barn och unga. Uppdraget ingår i revisionsplanen för 2024.

Socialnämnden ska enligt Socialtjänstlagen verka för att barn och unga växer upp under trygga förhållanden. Förebyggande arbete har en central betydelse i socialnämndens arbete för att se till att barn och deras familjer vid behov får tillgång till stöd och skydd. Barn till vårdnadshavare med missbruk, psykisk sjukdom, eller i familjer där våld förekommer, har en ökad risk att utveckla psykiska problem och det är av särskild vikt att skydda denna grupp genom förebyggande insatser. I socialnämndens uppgifter ingår att man ska bedriva uppsökande verksamhet och annat förebyggande arbete för att förhindra att barn och unga far illa. I arbetet med barn som far illa ska samverka med bland skolverksamhet och andra myndigheter ske. Socialnämnden har ett särskilt ansvar för att samverka kommer till stånd.

Parallellt med socialnämndens ansvar, har skolan, under huvudmannens ledning, en central roll i att upptäcka och agera när barn kan vara i behov av stöd. Enligt Skollagen ska skolan erbjuda en trygg och inkluderande miljö för alla elever och aktivt arbeta med att identifiera och möta elevers specifika behov. Skolpersonal är ofta bland de första att uppmärksamma förändringar i barns beteende eller välbefinnande. För att effektivt kunna stödja dessa barn är det viktigt att skolan samarbetar nära med socialtjänsten.

I de fall förebyggande insatser uteblir eller samverka inte kommer till stånd riskerar barn och unga att fara illa.

Kommunens revisorer har med grund i sin risk- och väsentlighetsanalys beslutat att granska arbetet med förebyggande insatser för barn och unga.

2.1 Syfte, revisionsfrågor och avgränsning

Granskningen syfte är att bedöma om kommunen har fungerande uppsökande och förebyggande arbete med barn och unga som riskerar att fara illa.

Granskningen besvarar följande revisionsfrågor:

- Har kommunen uppsökande och förebyggande insatser för barn och unga?
- Finns samverkansformer mellan socialtjänst och skolverksamhet i syfte att tidigt fånga upp behov av stöd bland barn och unga?
- Finns utarbetad samverka med fritidsverksamheter, andra myndigheter och civilsamhälle?
- Finns utarbetade arbetsätt för att säkerställa kunskap om anmälningsskyldigheten bland personal i skolverksamheten?
- Genomförs informationsinsatser för att öka medvetenheten hos allmänheten om möjligheten till att anmäla misstankar om att barn far illa?
- Finns ett systematiserat arbete med uppföljning, utvärdering och utveckling av de uppsökande och förebyggande insatserna?

2.2 Revisionskriterier

Granskningen utgår från nedanstående revisionskriterier:

- Kommunallagen (2017:725) 6 kap. 6 §
- Socialtjänstlagen (2011:453) 3 kap 1–3 §§, 4 kap 1 §, 5 kap 1 § samt 14 kap 1 §
- Skollagen (2010:800) 29 kap 13 §
- Socialstyrelsens föreskrifter och allmänna råd om ledningssystem för systematiskt kvalitetsarbete, SOSFS 2011:9
- Tillämpbara interna regelverk, policys och beslut

2.3 Metod

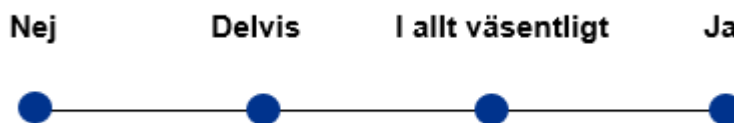
Granskningen har genomförts genom dokumentstudier av styrdokument (fullständig förteckning, se bilaga A). Vidare har intervjuer genomförts med såväl politiker som tjänstepersoner.

Från socialnämnden har ordförande intervjuats. Från socialförvaltningen har områdeschef förebygg, enhetschefer förbyggande arbete, enhetschef stoppcenter samt utvecklare intervjuats. Från socialnämnden har ordförande intervjuats.

Från barn- och utbildningsförvaltningen har SSPF koordinatör, Rektor Gymnasiet med ansvar för KAA, avdelningschef gymnasiet, avdelningschef grundskola, avdelningschef förskola, enhetschef utbildningsförvaltningen intervjuats

Vidare har samordnare Trygg barn och unga och områdeschef fritidsgårdar vid kultur- och fritidsförvaltningen intervjuats.

De bedömningar som avlämnas i granskningen har utgått ifrån följande bedömningsnivåer.

Rapporten är faktakontrollerad av socialnämndens ordförande, områdeschef förebygg (socialförvaltningen) samt utvecklingschef (barn- och utbildningsförvaltningen).

3 Bakgrund och aktuell lagstiftning

Förebyggande insatser är en bred term och avser insatser som kan ske på flera nivåer och hos flera huvudmän. I denna granskning kommer fokus ligga på de tidiga och förebyggande insatserna (TSI). Socialstyrelsen och Skolverket har tagit fram ett stödmaterial¹ gällande arbetet med tidigt samordnande insatser.

I materialet beskrivs TSI som ett paraplybegrepp för strukturerad samverkan för tidigt och förebyggande arbete. TSI är alltså inte en specifik metod, utan en form för strukturerad samverkan. De tre delarna i TSI beskrivs enligt följande: *Tidigt* handlar om att upptäcka behov av stöd i tidig ålder eller i ett tidigt skede av en ogynnsam utveckling. *Samordnat* innebär att olika verksamheter samarbetar för att organisera insatserna till en väl fungerande helhet utifrån barnets, den unges och vårdnadshavarens behov. *Insatser* är åtgärder som minskar risk- och stärker skyddsfaktorerna omkring ett barn och kan riktas till både enskilda individer och grupper av barn och unga.

Det som i fortsättningen omnämns *förebyggande arbete/ insatser* utgår från avgränsningen ovan.

Socialtjänstlagen (2011:453)

Socialnämnden ska sörja för att barn och ungdomar som riskerar att utvecklas ogynnsamt får det skydd och stöd de behöver. Detta i form av bland annat uppsökande verksamhet och annat förebyggande arbete samt motverka missbruk bland barn och unga (5 kap. 1 § SoL). Myndigheter och yrkesverksamma som hälso- och sjukvård, förskola, skola, socialtjänst samt Polismyndigheten är skyldiga att genast anmäla till socialnämnden om de i sin verksamhet får kännedom om eller misstänker att ett barn far illa (14 kap. 1 § SoL).

När socialnämnden får kännedom om barn som kan fara illa behöver socialnämnden göra en skyddsbedömning för att ta ställning till om barnet har behov av omedelbart skydd. Vidare behöver socialnämnden skyndsamt besluta om utredning ska inledas eller ej, detta genom en så kallad förhandsbedömning. Socialnämndens uppgift är att utifrån utredningen ta ställning till om barnet har behov av insatser från nämnden. Om nämnden får kännedom om något som kan innebära att nämnden kan behöva ingripa till ett barns skydd eller stöd kan en utredning genomföras oavsett barnets eller vårdnadshavares inställning (11 kap. 1–2 §§ SoL).

Socialstyrelsens föreskrifter och allmänna råd om ledningssystem för systematiskt kvalitetsarbete (SOSFS 2011:09)

Den som bedriver socialtjänst ska fortlöpande bedöma om det finns risker som kan medföra brister i verksamhetens kvalitet. Riskanalys är därmed en obligatorisk del av det systematiska förbättringsarbetet. Vidare ska socialnämnden utöva egenkontroll med den frekvens och i den omfattning som krävs för att kunna säkra verksamhetens kvalitet. (SOSFS 2011:9).

¹ TSI-boken: Stöd i arbetet med tidiga och samordnande insatser, oktober 2023

Eskilstuna kommun

Granskning av förebyggande insatser barn och unga

2024-09-13

Skollagen (2010:800)

Skollagens trettonde paragraf gör gällande att huvudmannen för verksamheten samt den som är anställd i sådan verksamhet, på socialnämndens initiativ ska samverka med samhällsorgan, organisationer och andra som berörd i frågor som rör barn som far illa eller riskerar att fara illa.

Förordning om statsbidrag för personalkostnader för skolsociala team (2023:179)

Av förordning om statsbidrag för personalkostnader för skolsociala team, som trädde i kraft 10 maj 2023, framgår att Skolsociala team är ett sätt för personal från skolan och socialtjänsten att samverka för trygghet och studiero, samt för att öka elevernas närvaro i skolan. Med anledning av förordningen infördes ett nytt statsbidrag som får användas till personalkostnader i skolsociala team i grundskolan och gymnasieskolan. Teamet ska omfatta minst två årsarbetskrafter, där en arbetskraft ska avse skolpersonal och en arbetskraft ska avse personal från socialtjänsten.

Kommunallagen (2017:725)

Nämnderna ska var och en inom sitt område se till att verksamheten bedrivs i enlighet med de mål och riktlinjer som kommunfullmäktige har bestämt samt de bestämmelser i lag eller annan författning som gäller för verksamheten. De ska också se till att den interna kontrollen är tillräcklig och att verksamheten bedrivs på ett i övrigt tillfredsställande sätt (Kommunallag 6 kap. 6 §).

4 Resultat av granskningen

4.1 Organisation, ansvar och mål

4.1.1 Socialnämnden

Socialnämnden i Eskilstuna kommun fullgör enligt reglementet² kommunens uppgifter inom socialtjänst och det som i lag eller annan författning sägs om socialnämnd. Av reglemente framgår även att nämnden särskilt ansvar för kommunens socialjour och social stödverksamhet för barn, ungdomar och familjer.

Av reglementet framgår också att socialnämnden även ska bidra i arbetet med kommunens aktivitetsansvar (KAA) samt ta fram anpassade åtgärder för ungdomsgruppen inom nämndens kompetensområde.

Socialförvaltningen är sedan omorganisation under hösten 2023, uppdelad i tre övergripande områden, Område förebygg, Område barn och Område vuxen. Av intervjuer framgår att omorganisationen bland annat syftat till att lägga större fokus på de förebyggande insatserna.

Inom Område förebygg som har tydligast koppling till granskningsområdet, finns följande enheter:

- Enheten för förebyggande arbete 1 (Familjevägledare på familjecentraler med 10 familjevägledare, Team förebygg barn med 8 förebyggande socialsekreterare och 1 grupsamordnare).
- Enheten för förebyggande arbete 2 (Team förebygg unga med 11 förebyggande socialsekreterare)
- Enheten för mottagning, administrativt stöd och länsjour
- StoppCenter (enhet specialiserad på våld i nära relation)

Inom Område barn finns flertal enheter som arbetar med utredning och insatser till barn och familjer vilka även berörs av denna granskning i olika utsträckning.

Socialnämndens mål för verksamheten

Av verksamhetsplan³ framgår att socialnämnden har tre övergripande 4-åriga verksamhetsmål kopplat till de 4-åriga strategiska målet om ett *tryggt och socialt hållbart Eskilstuna*. Två av verksamhetsmålen avser målgruppen barn och unga särskilt.

Det första målet avser att *socialnämnden ska utveckla arbetet med tidiga och förebyggande insatser*, med följande 1-åriga riktningar:

1. Socialnämnden ska tydliggöra en 1:a linjens socialtjänst.

² Reglemente för socialnämnden, 2023-06-20—21 § 95

³ Verksamhetsplan 2024, Socialnämnden, 2024-02-20

2. Socialnämnden ska, i samverkan med andra förvaltningar, ha ett ökat fokus på samverkan och tidiga insatser för barn och unga för att motverka våld och utanförskap

Arbetet med dessa mål ska bedrivas med utgångspunkt i ett ökat fokus på förebyggande arbete, en mer lättillgänglig socialtjänst, samt på individens egenkraft. För att stärka barnrätten och skapa högre trygghet för barn som upplever våld i familjen eller som utsatt för våld av närstående ska socialnämnden ytterligare utveckla samverkan med andra nämnder. Detta ska verka inom det långsiktiga målet att barn som har behov av tidigt samordnande insatser ska få tillgång till dessa.

Det andra målet avser att socialnämnden ska *prioritera barn och ungas behov av stöd och insatser*. Till detta övergripande mål finns följande 1-åriga riktningar:

1. Barns delaktighet i utredning och utformande av insatser ska öka
2. Säkra placerade barns skolgång och hälsa
3. Etablera förändrat arbetssätt gällande bedömning och matchning i utredning och familjehemsvård
4. Säkerställa implementeringen av ny lagstiftning som rör barn som utsätts för eller bevittnat våld

Målen beskrivs utgå från arbetet för att säkerställa barns rätt till likvärdig och trygg uppväxt genom delaktighet i sin utredning, att nämnden ska säkerställa en rättssäker handläggning och vård på hemmaplan med kunskapsbaserade insatser. Prioriterat är också att säkerställa rätten till god utbildning och hälsa när barn befinner sig i samhällsvård samt att arbeta för att fånga upp barn som befinner sig i riskzonen för att hamna i kriminalitet eller få hjälp att ta sig ut en kriminell livsstil.

4.1.2 Förskolenämnden, grundskolenämnden och gymnasienämnden

Av reglementet för förskolenämnden⁴, grundskolenämnden⁵ och gymnasienämnden⁶ framgår att respektive skolnämnd fullgör kommunens uppgifter enligt skollagen gällande respektive skolform förutom de uppgifter som enligt kommunfullmäktiges beslut fullgörs av kommunstyrelsen och samhällsbyggnadsnämnden.

Grundskolenämnden fullgör dessutom de uppgifter som ankommer på vårdgivaren för den medicinska och psykologiska delen av elevhälsan i kommunal förskoleklass, grundskola och anpassad grundskola. Gymnasienämnden likaså för de uppgifter som ankommer på vårdgivaren i kommunal gymnasieskola och anpassad gymnasieskola.

Utöver detta ansvarar gymnasienämnden för kommunens uppgifter enligt 29 kapitlet 9 § skollagen om kommunernas aktivitetsansvar för ungdomar, härafter förkortat KAA.

⁴ Reglemente för förskolenämnden, dnr KSKF/2021:201

⁵ Reglemente för grundskolenämnden, dnr KSKF/2023:180

⁶ Reglemente för gymnasienämnden, dnr KSKF/2023:179

Utbildningsnämndernas mål för verksamheterna

I utbildningsnämndernas respektive verksamhetsplaner återfinns ett antal mål kopplat till tidiga insatser för barn och unga.

Nämnderna har gemensamt fyra långsiktiga mål där främst målet "god utbildning som grund för egen försörjning och ett gott liv" berör arbetet med tidiga insatser för barn och unga.

Till målet hör fyra verksamhetsmål:

1. Höjda kunskapsresultat för alla skolformer där alla barn och elever når målen
2. Likvärdiga förutsättningar för höjda kunskapsresultat med fokus på skolor och grupper som behöver lyftas
3. God säkerhet, ökad trygghet och studero i alla skolformer
4. Ökad närvaro i alla skolformer

Dessa bryts sedan ner till kortsiktiga ettåriga mål i respektive nämnds verksamhetsplan.

I förskolenämndens verksamhetsplan⁷ lyfts särskilt fram att förskolan är starten för det livslånga lärandet och att forskning visar att förskolan stärker barns sociala, kognitiva och språkliga utveckling vilket leder till ökad framgång i skolan och på sikt minskad risk för utanförskap och kriminalitet. En kvalitativ förskola blir en skyddsfaktor för barn från grupper med sämre socioekonomiska förutsättningar. Ett kortsiktigt mål för förskolan är därför att öka antalet inskrivna barn från 88,5% till 92%.

Grundskolenämndens verksamhetsplan⁸ lyfter vikten av ett gott systematiskt kvalitetsarbete för ökad måluppfyllelse med fokus i varje enhets egna identifierade utvecklingsområden. Vidare lyfts resursfördelningsmodellen och de öka möjligheter som ges att fördela resurser till skolor med lägst måluppfyllelse. Elevgruppernas sammansättning och det kompensatoriska uppdraget, framförallt i elevgrupper med negativa socioekonomiska faktorer, pekas på och här lyfts arbetet med att utveckla trygga barn och unga och att förankra ett helhetsperspektiv 0-20 år för insatsen. Skolnärvaro lyfts också som ett fortsatt fokusområde då det funnits en tydlig koppling mellan närvaro och måluppfyllelse.

Gymnasienämndens verksamhetsplan⁹ innehåller, förutom de fyra gemensamma verksamhetsmålen, också två nämndspecifika långsiktiga mål:

1. Yrkesutbildning arrangeras i samverkan med arbetsmarknads- och vuxenutbildningsnämnden.
2. Öka antalet ungdomar inom det kommunala aktivitetsansvaret som går vidare i studier eller arbete tillsammans med grundskolenämnden (GN),

⁷ Verksamhetsplan 2024, Förskolenämnden

⁸ Verksamhetsplan 2024, Grundskolenämnden

⁹ Verksamhetsplan 2024, Gymnasienämnden

arbetsmarknads- och vuxenutbildningsnämnden (AVN), socialnämnden (SN) samt kultur- och fritidsnämnden (KFN).

Att utveckla det systematiska kvalitetsarbetet samt en förändrad organisation för KAA återfinns som insatser som ska verka främjande och förebyggande.

Tillsammans med den nya resursfördelningsmodellen ska ökad likvärdighet nås i verksamheterna. Även här ses närvaro som en nyckel till skolframgång vilket motverkar utanförskap och ett gemensamt verktyg för frånvarouppföljning prioriteras därför.

Samtliga verksamhetsplaner nämner vikten av samverkan för ett gott främjande och förebyggande arbete. Inom förskolan nämner man särskilt samverkan mellan kommunens olika verksamheter, Region Sörmlands barnhälsovård samt samverkan med barn och deras föräldrar. Inom grundskolan lyfter man vikten av samverkan inom SSPF och inom MVP arbetet på skolorna samt vikten av att utveckla samverkan med andra kommunala aktörer så som socialtjänsten och kultur och fritid. Gymnasienämnden lyfter samverkan mellan nämnder som har KAA inskrivet i sina reglementen (GN, AVN, SN, KFN).

I samtliga verksamhetsplaner nämns att införandet av en ny resursfördelningsmodell för ökad likvärdighet kommer att påverka nämndens verksamhet under året, och att effekten måste följas upp och utvärderas vid årets slut.

4.1.3 Kommunövergripande satsning

Bakgrund och uppdrag

Inom Eskilstuna kommunkoncern finns satsningen Trygga barn och unga. Satsningen syftar, enligt uppdragsbeskrivningen¹⁰, till att bygga en kommun som präglas av trygghet och demokratiska värderingar. Vidare framgår att arbetet fokuserar på att skapa trygga och goda livsmiljöer för barn och unga genom främjande, förebyggande och åtgärdande arbete. Trygga barn och unga är med start 2024 en satsning för samtliga barn och unga mellan 0–20 år. Detta är resultatet av sammanslagning av två tidigare satsningar som beskrivs nedan.

Trygga barn som funnits sedan 2017, fokuserar på barn mellan 0 och 12 år och syftar till att skapa en trygg uppväxt, möjlighet att klara skolan och förebygga utanförskap. Arbetet sker inom förvaltningarnas befintliga ramar och har fokus på att arbeta främjande och förebyggande. Samverkan inom Trygga barn sker främst mellan barn- och utbildningsförvaltningen, socialförvaltningen och Region Sörmland.

Trygga unga fokuserar på ungdomar mellan 13 och 20 år och syftar till att tidigt kunna identifiera och möta upp oro för ungdomar som är i riskzon för kriminalitet eller missbruk. Satsningen beslutades i kommunens årsplan för 2021 med fokus på förstärkt främjande och förebyggande arbete. Samverkan inom Trygga unga sker främst mellan barn- och utbildningsförvaltningen, kultur- och fritidsförvaltningen, socialförvaltningen och polisen.

¹⁰ Tillsammans för Trygga barn och unga – uppdragsbeskrivning, 2024-01-19

Allt arbete med satsningen Trygga barn och unga utgår enligt uppdragsbeskrivningen från Barnkonventionen där det bland annat beskrivs att barn har rätt till trygga och närvarande föräldrar, en god skolgång, en trygg och utvecklande fritid, en god hälsa samt trygga och goda livsmiljöer. Arbetet fokuseras på barnet eller ungdomens bästa och utgår från individuella behov och situationer samt har ett jämställdhetsperspektiv för att möta könsskillnader som förekommer.

Genom att långsiktigt satsa på detta förväntas arbetet leda till att färre barn och unga i Eskilstuna utvecklar normbrytande beteende och/eller hamnar i missbruk, kriminalitet eller utanförskap.

När Trygga unga startades 2021 fick satsningen medel för 32 medarbetare till socialförvaltningen och kultur- och fritidsförvaltningen. Dessa medel går till att bemanna Team förebygg med 16 förebyggande socialsekreterare på socialförvaltningen och Team fritid med 16 fritidsledare och ungdomsutvecklare på kultur- och fritidsförvaltningen. Syftet är att förstärka förvaltningarnas ordinarie uppdrag och samverkan sinsemellan. Från 2024 får förvaltningarna årligen medlen inom ram med fokus på förebyggande arbete inom ramen för satsningen. En kommungemensam ekonomisk uppföljning av de samlade medlen planeras. De 32 medarbetarna utgör Trygga unga-teamet som har till uppdrag att arbeta förebyggande i samverkan med skolan och använda mobila och flexibla arbetssätt för att kunna möta upp ungdomar utanför skoltid för att stärka skyddsfaktorer. Övriga resurser och verksamheter som arbetar med olika delar av Trygga barn och unga ligger inom ekonomisk ram för respektive förvaltning.

Mål

Inom ramen för satsningen finns beslutade mål med tillhörande fokusområden och indikatorer. Målen som framgår av uppdragsbeskrivningen för 2024 avser:

- Stärka skolanknytning och bidra till måluppfyllelse i skolan.
- Stärka barn och ungas självkänsla och framtidstro.
- Stärka barn och ungas möjligheter till en meningsfull fritid med positiva umgängen och aktiviteter
- Stärka föräldrar till positiva attityder och uppfostringsstrategier
- Stärka barn och unga att lämna missbruk och/ eller statistik

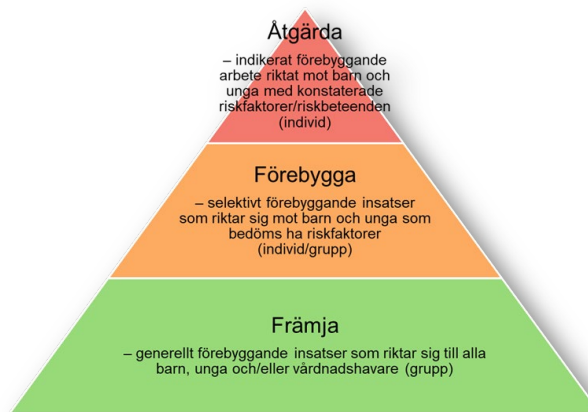
4.1.4 Kommentar organisering, ansvar och mål

Arbetet med det tidiga och förebyggande insatserna är organiserat i flera förvaltningar och även förtydligat i en kommunövergripande satsning. Det finns styrande dokument som tydliggör ansvarsfördelningen.

4.2 Insatser

4.2.1 Trygga barn och unga

Arbetet inom Trygga barn och unga sträcker sig enligt uppdragsbeskrivning¹¹, från det att barnen föds till dess att de fyller 20 år och i vissa fall sker insatser för att stärka föräldrarna redan innan barnen har fötts. Arbetet med insatserna har tre nivåer: främjande, förebyggande och åtgärdande. Triangeln (från uppdragsbeskrivningen) nedan visar hur de tre nivåerna används.

Det främjande arbetet inkluderar insatser som Familjecentraler med Öppna förskolan och Mentorer i Våldsprevention (MVP). Syftet är att upptäcka behov av stöd hos barn eller vårdnadshavare tidigt och sätta in förebyggande stöd för att öka medvetenheten om våld och utmana stereotypa normer genom dialog och reflektion kring våldshandlingar.

Det förebyggande arbetet fokuserar på att identifiera barn och ungdomar med riskfaktorer för att kunna sätta in förebyggande åtgärder. För de yngsta barnen finns Barnhälsoteam (BHT) och för barn i grundskolan och gymnasiet finns Elevhälsoteamen (EHT) på skolorna. För ungdomar finns även SSPF där medarbetare från socialtjänst, skola, polis och fritid samlas för att kartlägga behov av samordnade insatser.

Det åtgärdande arbetet grundas i en orosanmälan och en utredning som påvisar behov av insats från socialtjänsten. Exempel på insatser inkluderar Beroendecentrum Ung (BC-ung) för behandling av missbruk eller beroendeproblematik, social insatsgrupp (SIG) för ungdomar i riskzon för eller i aktiv kriminalitet, Vägledare som fungerar som en mentor för individer i riskzon och ger stöttning och vägledning i livet, samt Vägvalet och Avhopparverksamheten för de som vill lämna en kriminell livsstil eller gruppering. Insatserna kan ske i samverkan mellan olika myndigheter och verksamheter.

¹¹ Tillsammans för Trygga barn och unga – uppdragsbeskrivning, 2024-01-19

4.2.2 Socialnämnden

Socialnämnden har beslutat om riktlinje för service- och öppenvårdsinsatser¹². Riktlinjerna syftar till att säkerställa korrekt agerande, god kvalitet och rättssäker handläggning och utförande.

Serviceinsatser är öppna för alla som tillhör den grupp som verksamheten vänder sig till och syftar till att finnas som lättillgängligt stöd för kommunens medborgare. Öppenvårdsinsatser är biståndsbedömda insatser som formas utifrån de behov och förutsättningar som varje enskild individ/ familj har.

Riktlinjen förtydligar omfattning av insatserna i form av tre nivåer. Nivå 1 är serviceinsatser som syftar till att vara informerande och rådgivande, ej syfta till beteendeförändring. Nivå 2 är öppenvårdsinsatser som beviljas med syfte att få stöd och behandling för att uppnå beteendeförändring. Nivå 3 är högintensiva öppenvårdsinsatser som beviljas med syfte att få stöd och behandling för att uppnå beteendeförändring, där behoven bedöms som omedelbara och/eller placeringsnära. Insatsernas innehåll formas utifrån de behov och förutsättningar som varje enskild individ/familj har.

Av socialförvaltningens insatskatalog¹³ framgår ramar för serviceinsatser inom socialförvaltningen. Dokumentet ska bidra till en likvärdigt och korrekt utförande av serviceinsatser där insatser listas och beskrivs. Av dokumentet framgår att nya insatser och borttagandet av en insats ska beslutas i områdesledning. Ändringar av innehåll i en insats såsom metod och arbetssätt ska beslutas på enheten. Alla ändringar som beslutas ska kommuniceras till förvaltare av katalog.

Familjecentraler

Av intervjuer framgår att arbetet med familjecentraler sker helt i samverkan där verksamheten drivs och leds i samverkan. Arbetet sker i form av bland annat familjevägledning och hembesöksprogram.

Förebyggande socialsekreterare

Inom Team förebygg arbetar förebyggande socialsekreterare som enligt de intervjuade har till uppdrag att i ett tidigt skede ge barn, unga och deras föräldrar stöd. Vidare har de som uppdrag att tillhandahålla information som är till nytta för de familjer och individer som de möter i samverkan med skolan eller andra aktörer. Arbetet utgår från skolor och fritidsgårdar där socialsekreterarna deltar och bidrar i elevhälsoteam utifrån sin kompetens i sociala frågor.

Utöver detta arbetar teamet i nära samverkan med Team fritid (vid kultur- och fritidsförvaltningen) med riktade grupper på fritidsgårdarna samt MVP. Teamet arbetar även inom ramen för SSPF-samverkan (se avsnitt 4.4).

Vid intervjuer framkommer att de förebyggande socialsekreterarna arbetar med en stor del av de kommunala skolorna, dock finns inte tillräckliga resurser för att arbeta på alla

¹² Riktlinje för service - och öppenvårdsinsatser, 2022-09-01

¹³ Katalog för serviceinsatser, 2022-12-21

skolor. Prioritering/ val av skolor sker utefter behov. Vad gäller de fristående skolorna är det enbart en av aktörerna som finns med inom ramen för SSPF. Det framhålls att alla skolor dock alltid har möjligheten att höra av sig till socialsekreterarna.

Gruppsamordning

Inom Team förebygg finns även gruppsamordnare som enligt de intervjuade har till uppgift att samordna grupper samt i vissa fall även ge enskilda samtal. Stödgrupper till barn och unga finns i form av, Skilda världar¹⁴, Huven¹⁵ och en grupp med fokus på känslor, relationer och om hur man kan öka självkänslan. Riktat föräldrar finns utbildningarna, Alla barn i centrum (ABC), Ledarskapsträning för tonårsföräldrar (LFT), Barn i föräldrars fokus (BIFF) och Komet.

Vid intervjuer framkommer att det finns ett högre efterfrågan på föräldraprogrammen, där det i vissa fall till och med kan bli kö. Övriga grupper genomförs efter behov där det varierar mer.

Stoppcenter

Stoppcenter erbjuder stöd för personer som blivit utsatt, bevittnat eller utsatt någon annan för våld i nära relation. Både den som blir utsatt för våld och den som utsätter någon för våld kan få hjälp. Av intervjuer framgår att enheten Stoppcenter arbetar för att upptäcka våld så tidigt som möjligt, exempelvis genom familjecentralerna. Stoppcenter finns tillgängliga för att personer ska kunna få råd och stöd, även anonymt. Stoppcenter är även med i arbetet med orangea-verkan och en-vecka-fri-från-våld där fokus ligger på att sprida kunskap. Vidare lyfts att Stoppcenter arbetar med informationsspridning vid olika sammankomster och på sociala medier.

Tillgänglighet

Samtliga beskrivna insatser finns beskrivet på kommunens hemsida där såväl chattfunktion som kontaktuppgifter finns för att få mer information om insatserna. Det går även att anmäla sig via e-tjänst och möjlighet att höra av sig anonymt till verksamheten.

4.2.3 Bedömning – Insatser

Vår bedömning är att kommunen i allt väsentligt har uppsökande och förebyggande insatser för barn och unga.

Det finns såväl insatser för att uppsöka som att förebygga inom kommunen. Den särskilda satsningen Trygga barn och unga har tydliggjort vikten av ett gemensamt arbete inom hela kommunkoncernen. De finns en planering för såväl generellt som selektivt och indikerat förebyggande arbete. Vad gäller det uppsökande arbetet bör dock betonas att insatserna inte är fullt likvärdiga för alla barn och ungdomar i kommunen. Detta med hänsyn till att samverkan inte sker fullt ut i samma utsträckning med fristående skolor som i de kommunala (se avsnitt 4.3.4).

¹⁴ Stödgrupp riktad till barn med skilda föräldrar

¹⁵ Stödgrupp riktad till barn med förälder som har beroendeproblematik

De insatser som placeras inom ramen för Trygga barn och unga kan i hög utsträckning kopplas till de arbete som Socialstyrelsen och Skolverket beskrivs i arbetet med TSI.

4.3 Samverkan

Inom kommunen finns flertal samverkansytor gällande förebyggande och uppsökande insatser. Dels finns den kommunövergripande satsning Trygga barn och unga som tydliggör vikten av ett samlat arbete, dels finns en överenskommelse mellan skola och socialtjänst som syftar till att vara ett stöd i det dagliga arbetet.

4.3.1 Trygga barn och unga

Det framgår av uppdragsbeskrivning¹⁶ att arbetet med Trygga barn och unga sker inom ordinarie linjearbete inom kommunen och på de tre förvaltningarna, barn- och utbildningsförvaltningen, socialförvaltningen och kultur- och fritidsförvaltningen. KUG (koncernutvecklingsgrupp) har ansvar för att samordna det gemensamma utvecklingsarbetet inom trygghet och social hållbarhet samt uppföljning av strategiskt mål kopplat till detta. Förvaltningscheferna ansvarar för att synliggöra den egna nämndens del av arbetet inom Trygga barn och unga i planering och uppföljning. SOG (strategiskt operativ grupp för barn och ungdomsfrågor) ansvarar för den löpande samverkansledningen av Trygga barn och unga.

Alla förvaltningar styr enligt beskrivningen över sina kärnuppdrag och verksamheter i linjen, medan Trygga barn och unga handlar om samverkan sinsemellan.

Förstärkningen i ram är frångången effektiviseringskravet och medlen tillför värdefulla resurser för det förebyggande arbetet med barn och unga. De 32 medarbetare som ingår i förstärkningen utgör Trygga unga-teamet som har till uppdrag att arbeta förebyggande i samverkan med skolan och använda mobila och flexibla arbetssätt för att kunna möta upp ungdomar utanför skoltid för att stärka skyddsfaktorer.

Vid intervjuer framhålls att det finns en tvärprofessionell samverkan. De fyra forumen som framhålls är Mötesplats Årby/Förslunda, Mobila samverkansteamet, BHT/EHT och SSPF.

4.3.2 Skola och socialtjänst

Av överenskommelse¹⁷ framgår att denna syftar till att vara ett stöd i det dagliga arbetet för personer som arbetar inom förskola, skola, fritidshem, öppen fritidsverksamhet och socialtjänst. Av överenskommelsen framgår utgångspunkter för samverkan, hur lagen stödjer samverkan och centrala begrepp.

Samverkan vid främjande och förebyggande arbete sker i form av:

- Främjande föräldrastöd
- Information till föräldrar om serviceinsatser (se avsnitt 2)
- Socialt arbete på skolor (Team förebygg)

¹⁶ Tillsammans för Trygga barn och unga – uppdragsbeskrivning, 2024-01-19

¹⁷ Överenskommelse för samverkan mellan förskola/skola och socialtjänst, 2022-01-01

- Stödcenter för unga brottsoffer
- Ungdomsmottagningen

Samverkan för att uppmärksamma riskfaktorer och förhindra negativ utveckling sker i form av:

- Förskolans barnhälsoarbete
- Skolans elevhälsoarbete
- Åtgärdsprogram och handlingsplaner
- Samverkan i samband med orosanmälan
- Samverkan i samband med utredning av barns behov
- Samverkan i samband med insats

I överenskommelsen finns även fallbeskrivning som ett beskrivande exempel på hur samverkan ska fungera.

Av överenskommelsen framgår att denna gäller från 1 januari 2022 till 31 december 2023 och ska revideras gemensamt av berörda förvaltningar. Vid revidering anges att förändringar i organisation som påverkar sakinnehållet, förändringar i gällande lagstiftning och eventuella mönster i förvaltningsgemensamma inkomna avvikelser ska beaktas.

Vidare finns flertal framtagna överenskommelser mellan skolor och Team förebygg. Av exempelmall¹⁸ framgår vad som ska präglade samarbetet, förutsättningar för samverkan och övergripande beskrivning av hur arbetet ska bedrivas. Det framgår även hur samverkan ska utvärderas och revideras.

Vad gäller samverkan med friskolor saknas reglerad samverkan enligt ovan. Vid intervjuer beskrivs att samverkan med friskolor sker på förekommen anledning i individärenden eller när friskolor tar kontakt. Engelska skolan finns dock med inom SSPF-samverkan som beskrivs nedan.

4.3.3 SSPF

SSPF är en struktur för utökad samverkan mellan skola, socialtjänst, polis och fritid. Syftet ämnar ge bättre förutsättningar för de fyra parterna att samverka i arbetet för Eskilstuna kommuns barn och ungdomar 13–20 år. Syftet är att förebygga och förhindra att barn och ungdomar hamnar i kriminalitet, rekryteras till kriminella gäng eller inleder missbruk. SSPF arbetar för att fånga upp riskbeteende tidigt innan det har utvecklats och målet är att ungdomarna ska lyckas med sin skolgång och ha ett liv fritt från kriminalitet och droger. SSPF-möten fokuserar på åtgärder och resultat, och arbetet syftar till att utveckla anpassade åtgärder eller aktiviteter för respektive ungdom, grupp, organisation eller område. Det är viktigt att arbetet utmynnar i anpassade åtgärder eller aktiviteter för att vara effektivt. SSPF-samverkan är inte bara

¹⁸ Exempelmall för överenskommelse mellan enheten för förebyggande arbete och grund- och gymnasieskolorna i Eskilstuna

ett forum för informationsdelning utan fokuserar på konkreta åtgärder för att förebygga och förhindra kriminalitet och missbruk bland barn och ungdomar.

Samverkan består av två grupper:

- Ledningsgruppens huvudsakliga uppgift är att följa arbetet och ta beslut som krävs för att utveckla SSPF-samverkan. De följer upp den operativa gruppens arbete och resultat och ger respektive funktion i den operativa gruppen förutsättningar och personalresurser för att kunna genomföra uppdrag. Ledningsgruppen kan även identifiera behov och utmaningar på ett övergripande plan och skicka ner uppdrag till den operativa gruppen.
- Operativ gruppen får uppdrag från ledningsgruppen och arbetar tillsammans för att identifiera riskgrupper/individer/utmaningar och behov. Därefter utvecklar de matchande aktiviteter, insatser eller åtgärder utifrån den beteendeförändring som vill uppnås. Aktiviteterna kan ske på individ, grupp, organisations eller områdesnivå. Operativ gruppen är ansvarig för att genomföra de anpassade åtgärderna eller aktiviteterna för att förebygga och förhindra kriminalitet och missbruk bland barn och ungdomar.

Samverkan har enligt verksamhetsberättelse¹⁹ funnits på sju skolor under 2023, varav sex grundskolor och en gymnasieskola. Dessa är Årbysskolan, Skiftingehus, Stålforssskolan, Gökstensskolan, Fristadsskolan, Djurgårdsskolan och Rekarne gymnasiet. Vid årets slut har dock Djurgårdsskolan upphört som SSPF-skola då behoven av extra samverkansstöd inte anses lika stora längre. Under hösten har samverkan inletts med Internationella Engelska Skolan som den första friskolan som deltar i SSPF.

I intervjuer berättas att SSPF upplevs fungera väl i samtliga SSPF grupper och att deltagarna ser nätverket i sig, och de förkortade kontaktvägar som SSPF nätverket ger, som en stor vinst. Vidare berättas att friskolan känner sig väl bemött som ny deltagare i SSPF, och att deltagandet har haft en positiv inverkan på deras arbete med tidiga insatser.

Av intervjuer framkommer också att det pågår en utveckling av SSPF- process där målet är att fler skolor ska få ta del vid behov. Även att kortare SSPF insatser ska kunna genomföras när behov uppstår på en skolenhet.

4.3.4 Bedömning – Samverkan

Vår bedömning är att det i allt väsentligt finns samverkansformer mellan socialtjänst och skolverksamhet i syfte att tidigt fånga upp behov av stöd bland barn och unga.

Det finns en tydligt reglerad samverkan mellan socialtjänst och kommunal skolverksamhet som av intervjuade beskrivs vara väl fungerande. Vi ser att fastställda styrdokument tydliggör ansvarsfördelning, samverkansformer samt metoder för uppföljning. Dock konstateras att den överenskommelse som finns mellan skola och socialtjänst löpt ut 31 december 2023 och har inte formellt reviderats som planerat.

¹⁹ Trygga unga – verksamhetsberättelse för 2023, 2024-02-13

Vad gäller arbetet med förebyggande socialsekreterare sker ett strukturerat arbetet på flera skolor och prioritering görs efter behov. Vidare framgår att skolor alltid kan ta kontakt vid behov.

Vad gäller samverkan med fristående skolverksamheter saknas dock likvärdiga samverkansformer på verksamhetsnivå med fokus på uppsökande verksamhet. Den samverkan som finns är i form av SSPF-samverkan (med två av de fristående aktörerna) och på individbasis.

Vår bedömning är att det finns en utarbetad samverkan med fritidsverksamheter, andra myndigheter och civilsamhälle.

Det finns flera forum för samverkan med externa aktörer. Det finns etablerade överenskommelser med flera verksamheter som ger en strukturerad och målinriktad samverkan.

4.4 Informationsinsatser

4.4.1 Information om anmälningsplikt

I den överenskommelse²⁰ som beskrivs i avsnitt 4.3.2 beskrivs hur de som arbetar inom förskola, skola, öppen fritidsverksamhet, fritidshem och socialtjänst ska samverka kring barn som far illa eller riskerar att fara illa.

Anmälningsplikten för anställda i respektive verksamhet finns beskriven i dokumentet tillsammans med vilka anmälningsvägar som finns i verksamheten. Det framgår också att det är möjligt att göra en anonym konsultation om det finns osäkerhet kring om det ska göras en anmälan eller ej.

I intervjuer berättas att alla orosanmälningar som görs av personal inom förskola och skola signeras av rektor, oavsett vem som uppmärksammat oron eller anmält oron till rektor. Denna rutin har enligt intervjuade tillkommit för att säkerställa att all personal törs anmäla oro, då det förekommit hot och våld mot personal som anmält oro innan rutinen infördes.

Det framgår vidare av överenskommelsen att socialförvaltningen regelbundet ska erbjuda information kring anmälningskyldigheten för professionella. Av intervjuer framgår att socialtjänsten regelbundet deltar på APT för att informera personal om anmälningskyldigheten och vilka förebyggande insatser som finns att tillgå. Det är varje rektors ansvar att säkerställa att all personal har kännedom om anmälningskyldigheten.

I intervjuer berättas också att personal från socialtjänsten en gång per termin deltar vid informationsmöten med vårdnadshavare i förskolorna och informerar om sitt arbete, hur oro kring ett barn kan anmälas samt vad som händer efter att en anmälan inkommit.

²⁰ Överenskommelse för samverkan mellan förskola/ skola och socialtjänst, 2022-01-01

I det kommunövergripande dokumentet frånvarotrappan²¹, en modell för att motverka oroande frånvaro i skolan, finns också en skrivelse om att vid oro att elev far illa ska en orosanmälan göras till socialtjänsten omgående.

4.4.2 Information till allmänhet

På kommunens hemsida finns avsnittet *Stöd för familj, barn och unga* med flertal sidor som beskriver de stöd som finns. Sidor inom avsnittet avser bland annat, stödcenter för unga brottsoffer, familjerådgivning, ungdomsmottagningen, stöd till föräldrar, stödgrupper för barn och ungdomar samt social insatsgrupp (SIG).

Vidare finns avsnittet *Socialt stöd* där sidor inom avsnittet avser bland annat, våld och hot i nära relation, hoppa av en kriminell livsstil, oro för att barn far illa. På sidan oro för att barn far illa finns information om hur man kan göra en orosanmälan. Dels hänvisas till socialjouren via telefon i akuta fall, dels finns en e-tjänst för anmälan.

Vid intervjuer beskrivs att verksamheterna arbetar med utåtriktad kommunikation till allmänheten i form av såväl annonsering i etablerade medier som i verksamheternas egna kanaler (hemsida, sociala medier samt tryckt informationsmaterial). Det beskrivs att frågorna om möjligheterna att söka om stöd och/ eller lämna oro ofta står i fokus när verksamheterna deltar i utåtriktad verksamhet i mötet med allmänheten.

4.4.3 Bedömning – Informationsinsatser

Vår bedömning är att det finns utarbetade arbetssätt för att säkerställa kunskap om anmälningsskyldigheten bland personal i skolverksamheten.

Det finns etablerade informationsinsatser om anmälningsskyldigheten. Vidare finns övergripande samverkansdokument som redogör för varje verksamhets möjliga vägar för anmälan. Personal från socialtjänsten deltar även regelbundet på APT för att informera om anmälningsskyldigheten och vilka förebyggande insatser och verksamheter som finns.

Vår bedömning är att det genomförs informationsinsatser för att öka medvetenheten hos allmänheten om möjligheten att anmäla misstankar om att barn far illa.

Det finns utarbetade arbetssätt för att informera allmänheten och flertal kanaler för att nå ut med information. Vidare finns tydlig information för hur orosanmälan kan lämnas, vilket kan göras på flera sätt.

4.5 Uppföljning och utvärdering

Inom Trygga barn och unga framgår en planering för uppföljning av arbetet enligt uppställda mål (som listas i avsnitt 4.1.3). Trygga barn och unga följer enligt uppdragsbeskrivningen²² upp sitt arbete inom ramen för kommunens årshjul och rapporterar till delår 2 och helår. Uppföljningen av målen och fokusområdena görs med hjälp av indikatorer och jämställdhetsperspektivet beaktas genom att uppföljningen

²¹ Frånvarotrappan, 2022-10-24

²² Tillsammans för Trygga barn och unga – uppdragsbeskrivning, 2024-01-19

delas upp på kön, ålder och skolområde. Helårsrapporteringen inkluderar även uppföljning av inriktningen genom kvalitativ avstämning med verksamheterna. Samverkan är en nyckelfaktor vid uppföljning och det är viktigt att täppa till organisatoriska mellanrum för att undvika att barn och unga faller mellan stolarna. Långsiktiga effekter mäts bland annat genom årlig analys av social hållbarhet och enkäten Liv och hälsa ung genomförs var tredje år för att ge en bredare bild av förändringar över tid.

Arbetet bygger på att samtliga tre involverade förvaltningen följer upp nyckeltal från respektive verksamhet. Vid intervjuer framgår att det inte finns en fastställd planering för hur samtliga dessa nyckeltal ska samlas in, men att arbetet med att ta fram en planering pågår.

Arbetet med Trygga Unga under 2023 har följts upp i verksamhetsberättelse²³.

4.5.1 Socialnämnden

Vad gäller den övergripande uppföljningen och utvärderingen av det interna arbetet framgår av kvalitetsberättelse²⁴ att socialförvaltningen följer upp arbetet på flera sätt. Dels har brukarundersökningar genomförts där barn och unga som varit föremål för insats tillfrågats. Resultatet har analyserats och ställts i relation till andra kommuner. Vidare beskrivs aktiviteter som genomförts för att öka deltagandet i undersökningarna. Vidare framgår att förvaltningen har genomfört analyser gällande öppna jämförelser samt kostnad per brukare (KPB). Förvaltningen har även gjort analyser av mönster och trender under 2023. Inför 2023 har trender som markerar förvaltningsövergripande behov av förbättring och kvalitetsutveckling sammanställts. Här framgår exempelvis ett behov av ökat barn och ungas delaktighet i kontakt med socialtjänsten och stöda dem i meningsfullhet och effekt av förvaltningens insatser.

Vad gäller uppföljning av effekten av särskilda insatser framgår av intervjuer att flera av insatserna är manualbaserad och bygger på evidens, i arbetet med dessa blir arbetet med uppföljning och utvärdering tydlig. När det gäller övriga icke manualbaserade insatser sker uppföljning främst på enhetsnivå där man tittar på olika typer av nyckeltal. Det sker dock ingen tydlig uppföljning av exempel antalet orosanmälningar fördelat på skolor eller orsakskoder i relation till insatser som genomförs. Här lyfts att det pågår en utveckling av e-tjänsten för att få ett stöd i att följa upp detta framgent.

Vad gäller arbetet med insatser som inte är biståndsbedömda och således inte journalförs, framhålls att uppföljning blir svårare i brist på dokumentation. Dels finns ett arbete för att registrera serviceinsatser för att kunna följa antal över tid.

Vid intervjuer framgår att uppföljning sker i olika omfattning beroende på insats och enhet. Detta dels på grund av att behovsprövade insatser ger större möjlighet att följa individer i verksamhetssystem, dels på grund av att det inte finns ett gemensamt verktyg för utvärdering för samtliga insatser.

Det framhålls dock att verksamheten arbetar med systemet Dioevidence (som stöd i att systematisk kvalitetssäkra och upphandla vård) och en ambition finns att arbeta med

²³ Trygga Unga – Verksamhetsberättelse för 2023, 2024-02-13

²⁴ Kvalitetsberättelse 2023, 2024-01-22

detta system även vad gäller förebyggande insatser och SSPF. Systemet beskrivs enligt förvaltningens ledningssystem²⁵ stödjande avtalshantering, prognoser, statistik, digital signering och fakturagranskning. Det bidrar också till systematisk kartläggning av målgrupper, uppföljning och betygssättning av utförare och brukares upplevelse av insatsen. Det ger stöd till handläggare och mäter indikatorer som vårdplan, skola eller sysselsättning, mående, trygghet, bemötande och delaktighet. Resultaten används för matchningsstöd, val av utförare, granskning och tillsyn samt för verksamhetsutveckling och förbättringar för både externa och interna vårdgivare/utförare.

4.5.2 Bedömning – uppföljning och utvärdering

Vår bedömning är att det delvis finns ett systematiskt arbete med uppföljning, utvärdering och utveckling av de uppsökande och förebyggande insatserna

Vi konstaterar att det finns flertal mål och indikatorer kopplade till det förebyggande arbetet (såväl inom Trygg barn och unga som i verksamhetsplan), dock saknas utarbetade arbetssätt för att säkerställa systematiserad uppföljning av dessa mål och indikatorer. Vi förstår att det finns en ambition att göra detta och det pågår ett utvecklingsarbete inom verksamheten för att på bästa sätt följa upp och utvärdera arbetet.

Vad gäller arbetet med utveckling noterar vi att det finns ett tydligt arbete med utveckling av insatserna. Inte minst noteras det i verksamhetsplaner samt planer för arbetet inom Trygga barn och unga under 2024.

Vid analys av de underlag som finns upprättade konstateras en tydlig koppling mellan de brister som iakttagits i kvalitetsarbetet för 2023 som finns i verksamhetens planering för 2024. Detta ser vi som ett tydligt systematiskt arbetssätt.

²⁵ Socialförvaltningens ledningssystem för systematiskt kvalitetsarbete, 2022-03-09

5 Samlad bedömning och rekommendationer

Syftet med granskningen har varit är att bedöma om kommunen har fungerande uppsökande och förebyggande arbete med barn och unga som riskerar att fara illa.

Vår samlade bedömning utifrån granskningens syfte är att de granskade nämnderna i allt väsentligt har fungerande arbete med barn och unga som riskerar att fara illa.

Bakgrunden till vår bedömning är att det finns tydliga strategier och styrande dokument som reglerar det uppsökande och förebyggande arbetet såväl inom kommunen som med andra myndigheter. Vi noterar dock att det saknas en etablerad samverkan med samtliga fristående skolverksamheter i kommunen.

Vi konstaterar att kommunen har tillsatt extra resurser för förebyggande arbete under 2021, vilket har fortsatt och utvecklats. Inför 2024 har ytterligare förtydliganden genomförts gällande strategi, mål och organisering. Dock är arbetet med att utforma ramar för uppföljning inte fullt ut färdigställt.

Vår bedömning är att det i dagsläget saknas fullt ut systematiserade arbetsätt för utvärdering och uppföljning av de uppsökande och förebyggande insatserna.

Utifrån resultatet av vår granskning rekommenderar vi socialnämnden att:

- Säkerställa att överenskommelse om samverkan mellan förskola/ skola och socialtjänst följs upp och revideras.
- Verka för att främja en strukturerad samverkan och etablera överenskommelser med samtliga fristående skolverksamheter.
- Fortsätta arbetet med att systematisera uppföljning och utvärdering av de uppsökande och förebyggande insatserna.

Utifrån resultatet av vår granskning rekommenderar vi social-, förskole-, grundskole- och gymnasienämnden att:

- Säkerställa att de finns en planering för hur uppföljning av Trygga barn och unga ska genomföras.

Datum som ovan

KPMG AB

Joakim Hackström Larsson
Verksamhetsrevisor

Sara Viljsson
Verksamhetsrevisor

Mikael Lind
Certifierad kommunal revisor

Eskilstuna kommun

Granskning av förebyggande insatser barn och unga

2024-09-13

Detta dokument har upprättats enbart för i dokumentet angiven uppdragsgivare och är baserat på det särskilda uppdrag som är avtalat mellan KPMG AB och uppdragsgivaren. KPMG AB tar inte ansvar för om andra än uppdragsgivaren använder dokumentet och informationen i dokumentet. Informationen i dokumentet kan bara garanteras vara aktuell vid tidpunkten för publicerandet av detta dokument. Huruvida detta dokument ska anses vara allmän handling hos mottagaren regleras i offentlighets- och sekretesslagen samt i tryckfrihetsförordningen.

6 Bilaga A – Granskade dokument

- Beskrivning av SKA i grundskolan, 2023-08-02
- Delegationsordning för förskolenämnden, 2023-12-20
- Delegationsordning grundskolenämnden, 2023-12-13
- Delegationsordnings gymnasienämnden, 2023-12-15
- Frånvarotrappan, 2022-10-24
- Handlingsplan för ökad närvaro, 2021-02-02
- Katalog för serviceinsatser, socialförvaltningen, 2022-12-21
- Kvalitetsberättelse för 2023, socialförvaltningen, 2024-01-22
- Organisationsskiss förvaltning, socialförvaltningen, 2024-03-14
- Presentation nämnden KAA, datum saknas
- Redovisning av kunskapsresultaten i grundskolan, 2023-09-15
- Redovisning av ledning och stimulans, 2023-11-08
- Redovisning av stöd till elever, 2024-01-31
- Reglemente för förskolenämnden, kommunfullmäktige, 2023-12-14
- Reglemente för grundskolenämnden, kommunfullmäktige, 2023-12-14
- Reglemente för gymnasienämnden, kommunfullmäktige, 2023-12-14
- Reglemente för socialnämnden, kommunfullmäktige, 2023-06-20
- Riktlinje för service - och öppenvårdsinsatser, Socialnämnden, 2022-09-01
- Rutiner för uppsökande arbete KAA, datum saknas
- Rutiner KAA motiverande arbete, datum saknas
- Socialförvaltningens ledningssystem för systematiskt kvalitetsarbete, Socialförvaltningen, 2022-03-09
- Syfte och uppdrag LG och OP – SSPF, saknar datum
- Tillsammans för Trygga barn och unga – uppdragsbeskrivning, 2024-01-19
- Trygga Unga – Verksamhetsberättelse för 2023, Barn- och utbildningsförvaltningen/ kultur- och fritidsförvaltningen/ Socialförvaltningen, 2024-02-13
- Verksamhetsberättelse 2023 socialnämnden, 2024-03-14
- Verksamhetsplan 2024 förskolenämnden, 2023-12-04
- Verksamhetsplan 2024 grundskolenämnden, 2023-12-04
- Verksamhetsplan 2024 gymnasienämnden, 2023-12-06
- Verksamhetsplan 2024 socialnämnden, 2024-02-20

Eskilstuna kommun

Granskning av förebyggande insatser barn och unga

2024-09-13

Överenskommelse för samverkan mellan förskola och socialtjänst, 2022-01-01

Överenskommelse mellan enheten för förebyggande arbete och grund- och gymnasieskolorna i Eskilstuna, saknar datum

Till: Socialnämnden,
Grundskolenämnden, Gymnasienämnden
och Förskolenämnden

För kännedom: Kommunfullmäktige

Revisionens granskning av förebyggande insatser barn och unga

Kommunrevisionen genomförde under 2023 en granskning av socialnämndens handläggning inom barn och ungdomsvård. En granskning som visade på allvarliga brister i handläggningen och i efterlevnad av lag och regelverk på området. Vi har nu som en fortsättning, med stöd av KPMG, genomfört en granskning av kommunens arbete med tidiga insatser för barn och unga.

Utgångspunkten för granskningen har varit att Socialnämnden enligt Socialtjänstlagen ska verka för att barn och unga växer upp under trygga förhållanden. Förebyggande arbete har en central betydelse i socialnämndens arbete för att se till att barn och deras familjer vid behov får tillgång till stöd och skydd. I arbetet med barn som riskerar far illa ska samverkan med bland skolverksamhet och andra myndigheter ske. Socialnämnden har ett särskilt ansvar för att samverkan kommer till stånd. Parallellt med socialnämndens ansvar, har skolan, under huvudmannens ledning, en central roll i att upptäcka och agera när barn kan vara i behov av stöd. Enligt Skollagen ska skolan erbjuda en trygg och inkluderande miljö för alla elever och aktivt arbeta med att identifiera och möta elevers specifika behov

Den samlade bedömning vi nu gör, utifrån den genomförda granskningen, är att det uppsökande och förebyggande arbetet i allt väsentligt är ändamålsenligt. Av vår granskning kan vi se att finns tydliga strategier och styrande dokument som reglerar såväl insatser som arbetet i samverkan.

Trots ovanstående bedömning är det ändå några områden som vi särskilt vill lyfta fram där vi ser förbättringsbehov. Ett sådant område är att det inte i tillräcklig utsträckning finns en etablerad samverkan med de fristående skolverksamheterna. Ett annat område är att det saknas fullt ut systematiserade arbetssätt för utvärdering och uppföljning av de uppsökande och förebyggande insatserna. Det senare är något som vi i vår granskning av "Styrning och uppföljning av trygghetsprojekt" (2023-04-24) lyfte som ett område med brister. Här visar granskningen att det tagits fram mål och indikatorer kopplade till det förebyggande arbetet (såväl inom Trygg barn och unga som i verksamhetsplan), men att det saknas utarbetade arbetssätt för att säkerställa en systematiserad uppföljning av dessa mål och indikatorer.

Utifrån resultatet av vår granskning rekommenderar vi socialnämnden att:

- Säkerställa att överenskommelse om samverkan mellan förskola/ skola och socialtjänst följs upp och revideras.
- Verka för att främja en strukturerad samverkan och etablera överenskommelser med samtliga fristående skolverksamheter.
- Fortsätta arbetet med att systematisera uppföljning och utvärdering av de uppsökande och förebyggande insatserna.

Utifrån resultatet av vår granskning rekommenderar vi social-, förskole-, grundskole- och gymnasienämnden att:

- Säkerställa att de finns en planering för hur uppföljning av Trygga barn och unga ska genomföras.

Vår gransknings totala resultat presenteras i bifogad rapport.

Vi emotser nämndernas yttrande med redovisning av vilka åtgärder nämnden planerar att vidta utifrån våra rekommendationer och med vilken tidsplan senast 2024-12-15.

Eskilstuna 2024-09-03

För revisorerna i Eskilstuna kommun

Tommy Kvarsell
Ordförande

Majvor Gyllhamn
Vice ordförande